

KAM DO ŠKOLY?

Transformácia a priestorové rozmiestnenie základného školstva v zázemí Bratislavy

Jeden z hlavných motívov sťahovania sa do zázemia mesta je vízia zlepšenia kvality života (Bernard 2006, Potočný 2006, Gajdoš a Moravanská 2011, Šveda 2016). V prípade mladých rodín s deťmi však často očakávané podmienky pre ich výchovu a rodinný život nie vždy zodpovedajú realite. Život v suburbiu prináša zvýšené nároky na každodennú mobilitu, ktorá nezahŕňa len dochádzku do práce a za službami, ale aj do školských a predškolských zariadení. Práve dostupnosť škôl a ich nedostatočná kapacita predstavujú problematický aspekt každodenného života v suburbiu. Na rýchly nárast počtu obyvateľov v zázemí miest nie vždy adekvátne rýchlo reaguje aj rozvoj školskej infraštruktúry, preto mnohí obyvatelia týchto lokalít sú nútení navštevovať školy (materské, základné alebo stredné) mimo svojho bydliska. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že na Slovensku je dochádzka do základných škôl povinná podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (tzv. školský zákon). Aj preto by malo byť zaistené priestorovo rovnomerné rozmiestnenie základných škôl v regióne tak, aby bolo vzdelávanie dostupné pre všetkých žiakov.

Pri problematike nedostatočnej školskej vybavenosti nejde len o optimalizáciu kapacity škôl a ich priestorového rozmiestnenia. Obyvatelia suburbia denne dochádzajú aj za mnohými inými službami, a s nutnosťou každodenného dochádzania sa mnohí z nich vysporiadali. Školu však nemusíme vnímať len ako prvok sociálnej infraštruktúry, ale aj ako dôležitú platformu potrebnú pre formovanie sociálnych väzieb detí, ako aj ich rodičov v (novom) prostredí suburbanizovaných obcí. Pokiaľ deti „vytrhneme“ z prostredia ich bydliska, len ťažko môžeme očakávať, že si vytvoria integrujúce sociálne väzby (Lockwood 1999). Suburbium tak pre ne môže naďalej zostať cudzím svetom, z ktorého sa budú v dospelosti snažiť čo najskôr uniknúť.

Úlohou štátnych orgánov a územnej samosprávy by malo byť zabezpečenie dostupnosti vybraných školských zariadení na primeranej úrovni. Hoci je v platnej legislatíve zavedená povinná školská dochádzka, samosprávy ju nemajú povinnosť poskytovať. Vzniká tak nesúlad medzi legislatívnou normou na štátnej úrovni a jej uplatňovaním na úrovni samosprávy. Denná dochádzka za prácou či službami oveľa viac znevýhodňuje tých, ktorí musia toto cestovanie podstúpiť oproti tým, ktorí ich majú priamo v lokalite bydliska alebo v jeho blízkosti. Pre život na predmestí sú kľúčovými školskými zariadeniami najmä materské a základné školy. V prípade stredných škôl sú žiaci oveľa samostatnejší aj mobilnejší. Stredné školy sú navyše viac špecializované a žiaci si často vyberajú aj vzdialenejšiu školu.

Cielom kapitoly je zhodnotenie siete základných škôl na území funkčného mestského regiónu Bratislava z dvoch aspektov. Prvým je prehľad vývoja školskej siete v porevolučnom období. Druhým je zhodnotenie priestorových aspektov v kontexte vývoja počtu žiakov. Zámerom je poukázať na nedostatočnú kapacitu